

K O B R A

KULTURNÍ OBČASNÍK REGIONÁLNÍCH
AUTORŮ

ÚNOR 2004 *** ROČNÍK V.*** ČÍSLO 2

Citát inspirující:

Kritici jsou vši, které lezou po literatuře. *Ernest Hemingway*

H
Z
O
N
I
Č
P

Na mapě mého srdce
dravec opouští půlnoc
Ticho jako holý kmen jabloně
zavadilo o struny vzpomínání

Skonal další den tápání
abecedou života

Noční můra snáší se domů
Snad se utopí
ve snové síti dětství

Jenže sen nepřichází
ani po špičkách

Noc nalila další černý půllitr

Místo oveček
počítám lidi
navždy odešlé z mého života ...

U
B
O
V

SOBOTKA POUZE DO PĚTATŘICETI

Nechci se dnes zabývat věkem ministra Sobotky, ale spíše vyhlášením věkové hranice pro účast na dalším ročníku literární soutěže ŠRÁMKOVA SOBOTKA. Ten byl stanoven pro letošní ročník, (uzávěrka 15. února), právě na 35 let. Nevím, co vedlo pořadatele k tomuto kroku? Snad fakt, aby se při semináři vyhnuli nepříjemnostem s autory, kteří stále nemohou prorazit. Mladí lidé se na věc budou třeba dívat jinak: Jsou mladí, mají život před sebou, jeden úspěch či neúspěch nic neznamena, třeba za rok bude všechno jinak. Starším autorům se i huře říká, že jejich práce je dle porotcovu názoru na draka, aby na sobě pracoval a třeba jednou ... starší soutěžící nemá tu trpělivost a dotírá otázkou: KDY?

Již v minulosti se Šrámkova Sobotka dělila na věkové kategorie mladých autorů do určitého věku (tuším do a nad 26 let). Stejně postupují i mladší soutěže (např. Mělnický Pegas), kde ale hrozí nebezpečí, že třeba mladý talentovaný autor bude nejlepší ze všech, potom bych se přimlouval i k udělení ceny v tzv. absolutní kategorii. Co je podle mého názoru neoddiskutovatelné, je skutečnost, že se tímto rozhodnutím ze ŠRÁMKOVY SOBOTKY stává soutěž nižší kategorie. Podle názorů řady účastníků, měl jsem s nimi možnost mluvit na řadě uplynulých ročníků, bývala SOBOTKA v povědomí autorů extraligou, mám-li použít sportovní terminologii. Pokud ze soutěže vznikne soupeření omezené věkem, může ze SOBOTKY zůstat tzv. JUNIORKA. Nebojím se o vlastní akci, ta zcela určitě přežije a domnívám se, že podobné věkové omezení bude mít jen jepičí trvání, ale v řadách autorů zůstane jedno trpké poznání. Jako kdyby jim někdo řekl: NEOTRAVUJTE! MY TU NEJSME KVŮLI VÁM! Chceme dělat kulturu jen sami pro sebe! A autoři? Ti nám můžou vlézt na záda!

Nevím jestli tímto způsobem objeví pořadatelé a porotci více talentů. Vždyť si v loňském Splavu někteří stěžovali, že literární soutěž je na nic. Já osobně jsem navrhol soutěž raději zrušit, než ji zmrzačit věkovým omezením. Ale stále si myslím, že pořadatelé by měli spíše než o věkovém omezení přemýšlet o tom, jak soutěž zlepšit, zpřístupnit většímu počtu autorů a diváků (např. vydání sborníku, seminář autorů, tvůrčí dílnu atp.). To je podle mne cesta, kterou by se měl odkaz díla Fráni Šrámka ubírat a ne něco omezovat.

Takže letos se po více než patnácti letech SOBOTKY nezúčastním, pokud si nevyberu kategorii literárně - vědní. A i zde je třeba námět pro organizátory: Proč nepomoci na svět dílkům v malém nákladu z této kategorie? Třeba dodnes lituji, že se nikdy nepodařilo vydat oficiálně práci paní Jany Hofmanové Literární Jičín, za kterou získala cenu koncem 80. let 20. století. Je v ní hodně zajímavých informací třeba i pro učitele češtiny, ale to by bylo náročné, co vy na to, páni pořadatelé? Nebo v příštím roce raději zakážete i tuto kategorii, aby zase nějaký rejpal po vás něco nechtěl ...

Václav

Radek Malý – *Vraní zpěvy*

(Vydalo nakladatelství Petrov v r. 2002 v edici New line, vydání první, 160 stran)

Kniha veršů loňského laureáta Ortenovy ceny za poezii dává tušit, že máme co do činění s autorem, který poezii nechápe jako rutinní řemeslo či způsob, jak exhibicionisticky projevit pečlivě tajený grafomanský mindrák. Naopak! Setkáváme se tu na stránkách knihy s člověkem, pro nějž psaní veršů je životní nutností, způsobem, jak ventilovat své osobní postoje k lidem, svá trápení, touhy a zklamání, což by nebylo zase tak nic zvláštního, oč by se nepokusili jiní veršotepci dávno před ním. Rozdíl je v tom, že on to na rozdíl od jiných umí lépe. Není mu ani cizí vyjadřovat se v klasických básnických formách (sonet), ale vyžaduje – li text pro důraznější emocionální vyznění či pointu např. užití hovorové řeči či vulgarismu, autor se je nezdráhá použít. Kniha je rozdělena do několika vzájemně na sebe navazujících celků, inspirovaných jeho pobytem v rakouském Salzburgu, návštěvami koncentračního tábora Buchenwald či neskrývanou oblibou klasiků expresionismu, jejichž překládání se autor též aktivně věnuje (cena za překlad v soutěži J. Levého). Originální jsou poměrně časté básnické koláže skládající se zčásti z německy psaného textu, později volně přecházejícího opět do češtiny, což lze ovšem vystopovat v české literatuře již mnohem dříve např. v dílech Jakuba Demla. Též nelze pominout určitý, poněkud skepticky váhavý postoj k tradičním křesťanským hodnotám a symbolům, jejichž vliv je též v mnoha textech citelný. Autor zřejmě hledá východisko z komplikovaného života, kde se prolíná mnoho různých vlivů, dějů a osob, ve víře v Boha, k němuž se utíká s vidinou naděje v potenciální brzkou změnu, která mu umožní lépe a odvážněji snášet hořkost a bolesti života. Některé texty tak mimoděk působí jako drobné modlitby ve verších. Zároveň by ale bylo mýlkou označit ho jako autora písíciho náboženské texty. Kniha by zasloužila zeštíhlit, protože básnická kvalita některých textů má značně kolísavou úroveň a zároveň lze četbou vytušit i jistý sklon k manýrismu (snad by to v lepším případě bylo možné označit i jako básnický styl). Mně osobně jsou bližší básně se sklonem k autorově sebeironii či texty s vtípnou a originální pointou či metaforami, z nichž se dají dech, a proto např. pokládám za velmi dobrou báseň *Dejte mi, draží, za státnice hrobku* a naopak za jednu z velmi plytkých *Městem jede hovnocuc..*

Každopádně četbu doporučuji, protože se – podle mého názoru – v dnešní poetické realitě, kdy nabídka o mnoho převyšuje poptávku, jedná o autora, který má talent a schopnost jasně a přímočaře vyjádřit své pocity či názory originálním a neukecaným způsobem na rozdíl od mnoha jiných básnických invalidů.

Milan Ciler

MILÝ VÁCLAVE,

podle přísloví o potrefené huse se ozývám na Tvůj článek uvedený v KOBŘE 2004 01 pod názvem : „ NESDRUŽUJ SE S NIKÝM, SPISOVATEL JE SÁM“. Díky Ti za tento článek, za jeho aktuálnost a otevřenost. Myslím si, že problémy, které tam popisuješ, již dlouho doutnají pod podlahou LISu. Škoda, že nám není dáno více prostoru (nebo si jej neumíme vytvořit) k tomu, abychom tyto věci probírali na živo. Tato cesta, kterou teď volím snad má alespoň tu výhodu, že mohu v klidu a bez přerušování vyjádřit svůj názor na smysl LISu popř. co pro mne účast v tomto spolku znamená. Nikdy jsem se netajil tím, že nemám ambice vstoupit na literární dráhu. Pro mne jsou jičínská setkávání v každém případě příjemnou a inspirativní záležitostí. Je pravda, že mi vadí přílišné dohadování o organizačních a technických problémech, je to jistě nutné, ale jistě bychom dokázali tuto nutnou a nudnou část zkrátit, aby se dostalo na to podstatné na autorské čtení a kritiku, event. na debatu na téma literatura.

Václave, Tvůj postoj ke psaní se od mého velice liší. Chápu, že máš ambice prorazit někam výš a dál. Velice bych Ti přál, aby se Ti to povedlo a věřím, že při Tvé vytrvalosti a Tvém nesporném talentu to jednou přijde! Tvé rozhodnutí omezit investice své energie do LISu naprosto chápu a plně s tím souhlasím , pro zbytek LISu to bude zajisté zdravé, když se ocitneme v roli dospělých, které nikdo nevodí za ručičku.

Rád bych se ještě více rozepsal na téma, co pro mne znamená LIS event. mé vlastní psaní. Velikou výhodou našeho spolku je to, že máme možnost (sice časově velice chudou) vzájemně se posuzovat, což je velice cenné. Nevím, do jaké míry je tato možnost naplněna při nejrůznějších soutěžích ? Obávám se, že soutěže se podobají spíše loteriím. Nemám zájem vydávat se na pospas lidem, které neznám a o kterých nemohu vědět, zda nejdou zcela jinou cestou nežli já. Možná je tohle sdělení nesrozumitelné, ale tady jsme asi u jádra pudla. Psaní pro mne je v první řadě soubor se mnou samým, nechci chrlit do ovzduší výplody svého ducha aniž by prošly mým filtrem-autocenzurou a tím přispívat k exhalaci literárního balastu. S přibývajícím věkem jsem asi čím dál víc náročnější. Snad mohu připustit, že mou ambicí je vydat na světlo pár kousíčků pečlivě vybroušených kamínků, které potěší a odolají. Čím dál víc si uvědomuji, že ten veliký a úspěšný svět je pro mne cizí a já vůbec nestojím o to, abych v něm figuroval. Nechtěl bych být Halinou Pawlowskou.

Pokud uznáš za vhodné, můžeš tento článek otisknout v Kobře, bylo by dobré, kdyby tato debata pokračovala a rozšířila se na další LISáky. S přáním hodně úspěchů Tě zdraví Tvůj nehrající kolega (tenis mi nikdy nešel)

Petr Veselý Hořice 20.1.04

ZÁPIS ZE SCHŮZKY LISU 21.LEDNA 2004

Dne: 21. ledna 2004, místo: Městská knihovna v Jičíně

přítomni: Procházka, Žantovský, Veselý, Beranová, Ciler, Herbrych, Zákoutská, Zeman, Benešová.

1. Reakce na článek V. France v Kobře a diskuse o poslání LISu

Přítomní vyjádřili obdiv k Václavově práci. Pro Petra je důležité vzájemné čtení a hodnocení, Dana by si přála „oficiálnější“ průběh a důkladnější přípravu autorského čtení pro veřejnost. Ostatní diskuse šla „do ztracena“, bez uzavření.

2. Česko-slovenské setkání literárních klubů

Žádost o grant MK ČR zpracovala a odeslala Jana.

Granty na místní úrovni rozpracoval Prochor – s podáním počká na výsledek ministerského grantu (uzávěrka na MěÚ je 30. 4.)

Granty KÚ má na starosti již z předchozích schůzek Monika

Almanach – hlavním organizátorem a tvůrcem se nechce stát nikdo (přítom padl dotaz, zda vůbec chceme cokoliv organizovat, zda většina nemá zájem scházet se „pouze“ přátelsky, vyměnit si zprávy a navzájem přečíst svou tvorbu – nebylo uzavřeno)

Úkoly:

Napsat dopis, kterým se zjistí předběžný zájem o účast (Prochor – do příští schůzky)

Adresář má Monika (zaktualizovat do příští schůzky – Monika)

Sehnat levný nocleh a sponzory (všichni)

Hlavní název setkání např. Jičínské poetické jaro (úkol již z minula – prodlouženo – návrhy všichni na příští schůzku)

3. Různé

- literární soutěž Šrámkovy Sobotky věkově omezená (do 36 let) – týká se poezie a prózy

- Prochor informoval o připravované mezinárodní konferenci „Karl Kraus“ a vyzval členy LISu k aktivní účasti na večeru, kde bude K. K. představen

- Milan C. informoval o pořadu Zelené peří, kam je možné i nadále zasílat příspěvky (mirek5@volny.cz, adresa : Kovářik Mirek, Zámecká 5, Praha 1 - Malá Strana, 110 00)

4. Autorské čtení

Milan Ciler

Příští schůzka: 11. 2. 2004 od 17 hodin v jičínské knihovně.

Zapsala Jana Benešová

SOUTĚŽ - LITERÁRNÍ VYSOČINA

V rámci připravovaného II ročníku festivalu LITERÁRNÍ VYSOČINA s podtitulem Setkání regionů, který se uskuteční od pátku 9. července do neděle 11. července 2004 vyhlášíme soutěž v oblasti poezie a prózy. Příspěvky přijímáme od 15. prosince 2003 do 20. března 2004 E- mail: L.soutez@seznam.cz Nebo adresa: Odbor kultury, Městský úřad Chotěboř 583 01 Rozsah elektronicky odeslaných prací necháváme pouze na vašem zdravém úsudku. Listovní zásilky omezujeme u poezie na 5 strojopisných stran a u prózy na 10 strojopisných stran. Vzhledem k použitelnosti vašich textů v našich publikačních možnostech doporučujeme spíše práce menšího rozsahu. Odesláním svého textu do soutěže dáváte současně souhlas s jeho použitím. Další podrobnosti o soutěži, festivalu a dalších našich aktivitách naleznete na aktualizujících se stránkách : www.literarni.vysocina.cz .

(Podle www.neraweb.cz Václav, na těchto stránkách informace o dalších soutěžích).

KALMANACH 2003 – KRUH AUTORŮ LIBERECKA

Kruh autorů Liberecka vydal v závěru loňského roku KALMANACH, obsáhlou publikaci s barevnou obálkou formátu A4. Na publikaci se podíleli především členové KALU (editoři dr. Eva Koudelková a Jan Šebelka, díle např. Luboš Přihoda, Jiří Janáček, Vladimír Píša a řada dalších). Grafickou úpravu dal Kalmanachu Roman Karpáš.

V tomto sborníku najdete nejen literární tvorbu, ale i články zabývající se regionální problematikou (např. Češi a Němci v toku času), rozhovor s Markétou Zinnerovou (Dodnes řeším dilema: je mým domovem Praha, nebo Liberec), portrét osobnosti (Ludvík Středa, dílo psané srdcem), hostem je fotograf Gerhard Ach z SRN, nechybí ani Pavel Charouzek (Fenomén Horáček aneb úvaha o plnění snů a hledání vlastní cesty) a například články o česko-lužických vztazích v první polovině 19. století (Petr Píša), ale řadu dalších zajímavostí.

Na mně působí KALMANACH velmi zdařilým dojmem a našel jsem v něm zajímavé čtení i inspiraci pro náš literární spolek. Zájemci o Kalmanach, hlase se u mně (Václav Franc, možno nahlédnout), cena jednoho výtisku je 100,-Kč. Libereckým lze poblahopřát ke zdařilému počínu, necht' vydrží jejich záměr vydávat podobné almanachy i v dalších letech.

Václav

ZAJÍMAVÉ PŘÍSPĚVKY Z IKOBRY

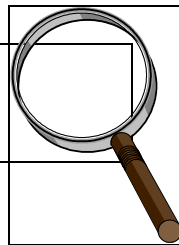
LIS je dobrovolná nezávazná činnost. Tak jako v jiných spolcích, sdruženích, apod. jsou zde lidé aktivní s touhou tvořit, dělat něco nového, kteří potřebují kontakt s veřejností a lidé méně aktivní, respektive lidé, kteří ke svému životu nepotřebují dělat něco více, než-li psát. Každý podle svého naturelu. Přejde mi zbytečně neustále vyzývat k činnosti ty, kteří po tom netouží, nemají tedy motivaci. Chápu, že aktivní člověk potřebuje cítit podporu členů, když ne skutkem, tak alespoň projevením zájmu, či uznáním. Ovšem aktivní lidé by se neměli nechávat strhnout do stojatých vod malým zájmem. Je to také a především otázka priorit. Ne pro každého je psaní a LIS zájmem číslo jedna. Domnívám se, že ty pro nichž je LIS a psaní na prvním místě se dají spočítat na prstech jedné ruky a i tak by ještě prsty zbyly. Zastávám tedy názor, že aktivní lidé by se měli dát dohromady a pohnout LISem ze stojatých vod. Také se to již děje, např. tolik diskutovaná a obávaná akce Č-S setkání v květnu 2004. Publicita v rámci Jičína bude dosti velká, věřím, že přiláká i nové tvůrčí tváře dosud v Jičíně schované a vzniknou nové nápady a jejich realizace.

Četnost a náplň schůzek byla mnohokrát diskutována, zatím vždy bezvýsledně nebo se k nějakému výsledku došlo, nicméně jsme se ho nedokázali držet. Ano, asi by chtělo pozměnit program schůzek. Především by se na nich neměly řešit organizační záležitosti. Protože pokud jsem si všimla, tak řekne-li někdo, že něco uspořádá, začnou se hledat problémy a překážky, vnucuje se mi slovo důvody, proč to neuspořádat. Pak se hodiny hovoří o ničem a utíká čas, který je užitečnější věnovat třeba rozboru vlastní tvorby, protože to zajímá většinu a jsme ochotní o ní celkem plodně hovořit. Proto bych na schůzkách LISu pouze oznamovala, že samozvaná pracovní skupina cosi chystá, o čem to má být a samozřejmě ráda přivítá radu, nápad, jakékoliv zapojení ostatních členů. Opět není třeba něco určovat; v rámci Č-S setkání samozvaná pracovní skupina již funguje, za hodinu vyřešila to, o čem se neplodně s nedostatečným zájmem hovořilo na schůzce LISu dobré 2 hodiny. Současná četnost schůzek LISáků je dostatečná, není třeba jí měnit. Zvýšení četnosti schůzek se totiž nerovná zvýšení aktivity LISáků. No a konečně ty akce. Podívejme se třeba na naše autorská čtení. Nedivím se, že nelákají veřejnost. Nemají nápad, atmosféru, sdílnost, kreativitu, čím mají zaujmout veřejnost? Co můžeme nabídnout za program? Máme nějaké lákadlo? Máme v LISu dost lidí se zajímavými nápady, s tvůrčím, kreativním myšlením, smutné je, že právě oni mají dosti svých vlastních aktivit a na aktivitu LISu jim nezbyvá čas.

Tak nevím, když to po sobě čtu, zda mělo význam něco takového napsat, už proto, že méně aktivní to stejně číst nebudou a aktivci to vědí. Nic objeveného to není, asi bych to mohla shrnout do jedné věty: když se nad LISem zamyslím, mrzí mě, že aktivní lidé se nedokáží dát dohromady a neustále se nechávají rozpitvávat těmi druhými, co hledají - proč ne. No, ale když už jsem to napsala, tak vám to dám přečíst. Mějte pěkný den a hlavně pohodu :-)

Monika 15.01.2004 (mírně kráceno, celý článek na www.kobra.zde.cz)

LIS POD LUPOU aneb SEDM PÁDNÝCH (či pádových) OTÁZEK

Tentokrát s:
BOHUMÍREM PROCHÁZKOU

1) Jaký jsi byl v dětství čtenář a co jsi četl?

To bylo úžasné. My se dokonce kamarádili skrze knihy. Vzájemně si dávali typy, půjčovali si. A když jsme nějakého autora objevili, tak jsme ho, dle možnosti „sjeli“ celého. Akorát jsem měl jako komunistické dítě zapovězené májovky. Protože tátovi říkali na nějakém školení jak je to škodlivé a že ten May o tý Americe píše a ve skutečnosti tam nikdy nebyl.

2) Kdy jsi poprvé zkusil napsat báseň či text a co to bylo?

To si pamatuju přesně. Sestra si večer vzpomněla, že mají mít básničku a umět ji. K říjnové revoluci. Takovou ani komunistický otec neměl. Tak jsem ji napsal. Paničelka nepoznala, že to nenapsal Ivan Skála. To bylo moje první a poslední poetické vítězství.

3) Jaké byly první literární úspěchy?

Viz výše. Za první prozaický úspěch považuji, když o mé povídce o lesbičkách v ich formě tvrdil Pecháček, že nevěří že to psal chlap.

4) Čeho bys chtěl v literatuře dosáhnout?

To už zformuloval krásně Seifert. Aby mladé dívky kromě básní milovaly i jejich autory. Akorát bych to rozšířil i na prózu.

5) Máš jako čtenář a autor svoje literární vzory?

Mým literárním vzorem je univerzální spisovatel z Podkrkonoší. Jmenuje se Václav Franc.

6) V kterou denní či roční dobu nejvíc píšeš a máš při psaní nějaký obvyklý rituál?

Nejraději píšu ráno a na podzim. Ráno proto, že v protějším okně, na které koukám od počítače, pohybuje se dívka a nestahuje si záclony. Na podzim proto, že je dlouho tma a ona se tam bez těch záclon pohybuje dlouho.

Nejvíc článků napíšu, když se na někoho naštvu a o tom pak píšu. Takže tím rituálem je, že při vaření čaje se musím naštvat. Nasírání nedělá mi při mé povaze potíže.

7) Představ si, že budeš jmenován ministrem kultury. Co bys udělal jako svůj první krok?

To si představit nedovedu. Ale abych Ti udělal radost:

A, povolal bych DV jako svou sekretářku

B, vyhodil bych Milana Knižáka z NG

C, nakladatelství Petra bych pod pohrůzkou odebrání licence donutil, aby přestalo vydávat díla známé jičínské autorky

D, vyhodil bych některé úřednice z některých úřadů ...

Naštěstí jsi chtěl jen první krok. Nemáš se na takové voloviny ptát.

Z TVORBY BOHUMÍRA PROCHÁZKY

Jak jsem chodil

Chodil jsem po ulici a hledal námět. Marně. Dobrý námět hledá se těžko i dobrým autorům. Na okolí působil jsem jako cvok. Přestal jsem rozlišovat přátele a nepřátele. Nezdravil jsem nikoho. Konečně Po delší době, když jsem už rezignoval, najednou námět přišel. Divil jsem se, jak je to snadné.

Chodil jsem po ulicích a pohrával si s námětem. Vymýšlel varianty, přibíral a zavrhoval postavy, charaktery, představoval jsem si různý způsob zakončení. Bylo to nesmírně zajímavé, vzrušující. Úžasná hra, dobrodružství. Byl jsem pánem nad osudy, nad děním světa. Lidé konali podle mého přání. Až román napíšu, přinese čtenářů zdroj poučení, inspirací..., změní se jejich život. Čas nazrával. Pak jsem povídku konečně napsal. Byla slabá, banální, ani se mi nechtělo ji číst.

Nejlepší knížky jsou ty dosud nenapsané.

Netroufalost

Podívala se na mne a řekla: „Co pro vás můžu udělat?“ Nevím, jestli ty její oči byly modré, ale používat je uměla.

Chvilí jsme se na sebe úžasně dívali. Konečně jsem zareagoval: „Zavíte to tady, pojedeme na Prachov. Listí už spadalo, namočíme si boty. Ale stihneme vidět, až se sluníčko objeví za Jehlou. To se budeme držet za ruce a vy se na to všechno budete dívat téměř očima...“

Samozřejmě že to takhle nebylo. Povídal jsme si o jakýchsi číslech a jakýchsi penězích, které vůbec, ale vůbec v té chvíli nebyly důležité.

Když ta řeč skončila, ještě chvíli jsem tam u té přepážky překážel. To už ale ta krásná holka opět řekla s profesionálním úsměvem dalšímu klientovi tu svou větu: „Co pro vás můžu udělat?“

Cesta

Jel jsem a jel, až jsem přijel ke vsi Peklovsi. U silnice tam poletoval krásný malý barevný ptáček. Přemejšlel jsem, jak bys ho pojmenovala. Ta myšlenka, že vymýšlíš názvy ptáčkům se mi líbila. Pak jsem přemejšlel o jedný jeskyni kde nestalo se, co mělo se stát. Začaly mi mrznout nohy. Přemejšlel jsem, jak by bylo pěkný, kdyby mi zmrzly i ruce i tělo. Byl bych první obětí letošní zimy. Pak jsem přemejšlet přestal. Zamrzl mi mozek.

ŘEKNI MI, CO ČTEŠ ...

AFRICKÁ ČÍTANKA

Pražský veletrh Svět knihy 2003 patřil africké literatuře, a tak jsem si řekl, že bych se i já měl podívat na tento kontinent, abych věděl, co prožívají autoři a autorky z Afriky, zvláště když v loňském roce získal Nobelovu cenu za literaturu jihoafrický spisovatel John Maxwell Coetzee.

Afrika. Černý kontinent. Co o něm vlastně víme? Co víme o jeho kultuře a literatuře? Sáhl jsem tentokrát pro Gutenbergovu čítanku moderní africké prózy Africká čítanka, kterou vydalo v roce 2003 nakladatelství Gutenberg, editorem byl Petr Komers. Knih afrických spisovatelů u nás vyšlo zatím poměrně málo, i když právě uplynulá léta byla plodná, doháníme, co se dá. Proto jsem přivítal Africkou čítanku, která je pokusem o průřez toho nejlepšího na africkém literárním trhu. Je v ní obsaženo šestnáct ukázek různých prozaiků (13 mužů a 3 ženy) celé Afriky, Jsou zde většinou neznámá jména, ale i nositelé Nobelových cen. Texty byly přeloženy z deseti jazyků, a to šesti afrických (wolofština, jorubština, hauština, amharština, svahilština a afrikánština) a čtyř světových (angličtina, francouzština, portugalština, arabština). Někteří autoři žili střídavě v Africe a mimo ní, studovali ve světě a mohli vidět svět Afriky zvnějšku.

V knize Africká čítanka najdete celou řadu zajímavých ukázek. Těžko vybrat jednu. Zaujala mě například povídka Saida Ahmeda Mohameda , který se narodil a dodnes žije na ostrově Zanzibar (nar. 1947) Poupě, které se nemohlo rozvinout. Příběh rodičů a vesnice, do které se vrací dcera po studiu práv v Evropě. Rozčarování a zklamání jaké všichni zažijí, kdy místo „jedné z nich“ přijíždí „osobnost“, neochotná snášet jejich pravidla a normy života.

Tahar Ben Jeloun (1944) z Maroka píše ve své ukázce Vdova kuráž o ženě, které mafie zavraždí manžela a ona začne přes vžitě konvence, spolupracovat s policií. Séex Aliyu Ndaw (1933) napsal román (ukázka Král Tilleenu), který se stal v roce 1993 v Senegalu na středních školách povinnou četbou. V ukázce se zabývá změnou hodnot generací, postavením žen ve společnosti, jejich podřízenosti a snahou o vzdor, který v tomto případě končí těhotenstvím, při kterém umírá nejen dítě, ale i dívka, která se postavila rodinným zvyklostem.

Vzpomenu také na Nuruddin Faraha (1945) ze Somálska, cenzura jeho romány zakazovala. Jeho ukázka Dary popisuje tzv. zahraniční pomoc. Farah nakonec dochází k poznání, že dar není pomocí: lidé zvyklí na dary ztratili sebedůvěru a přestávají spoléhat na sebe samé, rezignují na vlastní hrdost a důstojnost. Skutečně pomáhat znamená vést k emancipaci.

Jedna z nejmladších autorek, Zvonne Vera (1964) žije v Zimbabwe, její díla jsou s úspěchem vydávána i ve světě. Překvapilo mně, že právě Zimbabwe je zemí s nejnižší negramotností v Africe vůbec (gramotnost 85%, zatímco např. Maroko, Alžírsko okolo 50%). Přispívá k tomu i knižní veletrh, který se koná od 80.let v Harare. Její povídka Začarovaný kruh je opět důkazem toho, že ani ve 21.století není úděl africké ženy lehký. Další ženou autorkou je Nadine Gordimerová (nar. 1923, nositelka Nobelovy ceny za rok 1991), ve své ukázce Ti, co se rodí pro radovánky věčně popisuje život jihoafrické dívky Very, která se zamiluje do nájemníka - cizince z Irska. A opět zde můžeme vidět generační pohledy, situaci ženy ve vztahu k mužům, těhotenství a cesta do Evropy, končící opět tragicky.

V závěru knihy je i přehled africké literatury v češtině a slovenštině pro ty, kteří projeví o tuto problematiku další zájem. Co říct ke knize jako celku? Když jsem přemýšlel o nějakém ústředním motivu, vyplynula mě, jak již asi tušíte z uvedených ukázek, situace žen. Ta je totiž ústředním motivem řady příspěvků. Na ní se nejlépe ukazuje těžká situace Afriky bojující za řadu věcí, pro nás Evropany, samozřejmých. Dovolím si malou charakteristickou ukázkou z již vzpomínané povídky Saida Ahmeda Mohameda:

„Ta advokátka je první ženou v celé zemi, co si došla do Evropy k bělochům pro jejich kouzla. Jestlipak víte, kde se narodila? V Bumbwisudi!“

Myslím si, že je to kniha zajímavá a stojí za přečtení. Přinutila mě vzít atlas a oprášit zastaralé znalosti ze zeměpisu školních let, vždyť Afrika je kontinent dynamicky se rozvíjející, o čemž svědčí i její literatura. Věřím v její rozvoj a fandím jí, určitě to nebylo moje poslední setkání s africkou literaturou.

Sportovní pamětníci pamatují na slavný běh Abebe Bikily, kdy bos v ulicích Říma triumfoval na olympijských hrách 1960 v maratónském závodě. Tehdy byl prvním poslem afrického sportu, uběhlo čtyřicet let a podívejte se na nějaký významnější sportovní atletický podnik. Kam se třeba na keňské nebo etiopské vytrvalce hrabe Evropa? A co Mutolaová z Mosambiku? Kdo ví, jestli se za několik desítek let neprodere do světového popředí i africká literatura.

Václav

LITERÁRNÍ VÝLET - NÁVRH MILANA CILERA

Milí lisáci,

v minulých dnech jsem s Mgr. Janou Benešovou vyměnil několik emailů na téma společný literární výlet. Vzhledem k vašim literárním ambicím a snad i předpokládané touze poznat místa, kde působili a žili různí čeští literáti, jsem se rozhodl zorganizovat následující akci.

V období mezi dubnem a červnem 2004 by bylo možné společně odjet na víkendový pobyt (pá – ne) do Nové říše na Moravě. Je to menší městečko na Vysočině (cca 2000 obyvatel).

Cestou bychom se mohli zastavit v Petrkově, kde je slavná tvrz, v níž žil grafik, překladatel a básník Bohuslav Reynek se svojí ženou francouzskou básnířkou Suzanne Renaud. Poblíž je i vesnička Svatý Kříž, kde jsou oba společně pohřbeni. V Nové říši 11 let učil Otokar Březina. V klášteře řádu Premonstrátů, kde bychom se ubytovali, je zachována – tuším – i jeho pracovna + malá expozice týkající se jeho života a díla. K dispozici bychom v klášteře měli tři pokoje pro 2, 3 a 4 osoby. Dále WC, sprchy, malou kuchyňku a možnost v bezpečí zaparkovat auta. Cena za pobyt je dobrovolná, ale bylo by slušností přispět řádu alespoň na vyprání ložního prádla + vodu a energii. Klášter je nově zrekonstruovaný, řeholníků je tam cca 10, takže se není třeba bát nějakého nepohodlí. Pobyt je zapotřebí zamluvit zhruba 10 dní dopředu, aby náhodou nebylo obsazeno. V blízkosti Nové říše je pak Stará říše s galerií Josefa Floriana (editor, překladatel a spisovatel. Známé mezi bibliofily jsou tisky z jeho nakladatelství Dobré dílo). Asi 8 km je vzdálená Telč s renesančním zámekem a galerií malíře Zrzavého, ve stejné vzdálenosti pouze opačným směrem se nachází Dačice s krásným zámekem a též městská památková rezervace v městečku Slavonice. Lze se vydat pěšky i na hrad Roštejn s nádherným výhledem, případně se toulat i v blízkosti Nové říše. Nikdo by nebyl povinen absolvovat vše, o čem píšu. Vše by mělo záležet na svobodné vůli a dohodě mezi případnými zájemci. Doprava by měla být autem. Já sám nabízím to své, kam se pohodlně vejdou 4 lidé. Rád bych pouze, abychom se společně rozdělili o náklady na benzín za cestu tam, po okolí a zpět. Auto je vhodné i z toho důvodu, že o víkendu nelze spoléhat na hromadnou dopravu. Protože nevím, zda se budu moci zúčastnit příští schůzky Lisu, předávám tyto informace písemnou formou a věřím, že budeme v dohledné době schopni dát dohromady pár zájemců a vybrat i vhodný termín.

Milan Ciler

HODNĚ , NEBO MÁLO?

Občas používám slova, o nichž si myslím, že znám jejich přesný význam, ale záhy zjistím, že opak je pravdou, protože čeština má mnoho krásných záludností. Nedávno se mě ptala přítel-kyně, zdali je správně přehršle nebo přehršel, a jestli je to hodně, nebo málo. Automaticky jsem tvrdila, že určitě přehršle znamená hodně. Přesto mě napadlo, že bude nutné hledat odpověď v lexikonu, neboť už jen malá pochybnost o tom, že něco není v pořádku, mi nedala spát. V akademickém slovníku jazyka českého jsem se dočetla pod termínem přehršle, že nářečně existují tvary přehrštle, prohršle, přehrst, přehrštel, přehrštlí, řidčeji se užívá přehršel, přehrstí, a za zastaralé jsou považovány přehršlí, přehrští. Aby toho nebylo málo následují další obdoby onoho slova – řidčeji přehoušle, přehoušel, zastarale přehoušlí, nářečně přehouští. Význam byl v dalším textu vysvětlen dvěma způsoby. 1. Je to množství, které se nabere do obou hrstí zároveň, řidčeji do jedné hrsti; nebo menší množství zvláště něčeho sypkého. 2. Jde o spojené dvě hrsti, řidčeji o jednu hrst. A tak mohla dříve hospodyně házet obilí drůbeži celými přehoušlemi, nabírat chlebovou mouku do přehrštle; v době smutku si lidé chytali hlavu do přehršlí. A ten, kdo měl dlaň skutečně malou používal přehršličku.

14.1.04 JANOVA

Přehršle	
nářečně	přehrštle, prohršle, přehrst, přehrštel, přehrštlí
řidčeji	přehršel, přehrstí
zastarale	přehršlí, přehrští
řidčeji	přehoušle, přehoušel
zastarale	přehoušlí
nářečně	přehouští

APRILIÁDA – KAŠPAR ROKU

Město Plzeň , RLA Stallion s.r.o., deníky Bohemia, deníky Moravia a Večerník Praha pořádá V.ročník autorské soutěže KAŠPAR ROKU. Napiště svůj aprílový žert nebo příhodu a vyhrajte (rozsah příspěvku do 2 stran strojopisu). Příspěvky včetně jména, adresy, telefonu, věku a povolání pošlete do 19.března 2004 na adresu: RLA STALLION, s.r.o., Lobežská 55, 326 00Plzeň, tel. 377 455 590, e-mail: rlastallion@rlastallion.cz, další informace na www.rlastallion.cz .

Podle Zlaty Zákoutské a výše uvedených internetových stránek Václav

SOBOTKA JEŠTĚ JEDNOU

Z e-mailu Prochora:

Odpověď z Impulsu na dotaz: Proč omezují soutěž Šrámkova Sobotka věkem? Nevyplývá z toho, proč to omezili směrem nahoru. Jinak bavil jsem se s jednou knihovnicí ze Sobotky a ta mi neoficiálně řekla, že úroveň prací od starších autorů je slabá. Tak jsme to zavinili sami..
prochor

A odpověď IMPULSU na Prochorovu otázku ohledně věkového omezení:

Dobrý den,

ptáte se na důvod věkového omezení literární soutěže ŠS. Jako organizátoři literární soutěže jsme měli hned několik problémů, které nám přinesl ročník 2003, a my je museli vyřešit.

Hlavním problémem byl opět rekordní počet prací (166 prací od 144 autorů). Je příjemné, že je tu tolik tvořivých lidí se zájmem o literaturu, ale bylo by ještě příjemnější, kdyby kvantita byla vyvážena kvalitou.

Sešla se nám spousta stran soutěžních textů, ty naši odborní lektori přečetli a snažili se je objektivně posoudit. Myslím, že v takovémto množství (poezie- 98 příspěvků, próza- 65příspěvků), je to více než obtížné.

Již při první schůzce lektori poukazovali na velmi nízkou úroveň prací 1. i 2. kategorie. Rozhodli jsme se proto pro omezení soutěže. Poradili jsme se s lektory soutěže i se členy přípravného výboru ŠS, a s přihlédnutím k věku oceněných účastníků minulých ročníků soutěže, jsme se soutěžící rozhodli omezit věkově. Inspirovali jsme se přitom věkovým omezením Národní přehlídky poezie - Wolkerův Prostějov.

Pokud máte nápad na jiné řešení této situace, rozhodně ho přivítáme.

Děkuji za pochopení, s pozdravem Klára Jedličková, SAK Impuls HK.

Případné reakce na výše uvedené můžete adresovat organizátorům soutěže na internetovou adresu sobotkals@centrum.cz.

Václav

VÍTE,ŽE ...

- Lednové a únorové Prochoroviny (1/2004, 2/2004) obsahují nominace na Jivínského Štefana. Vyhlášení se bude konat 25.února 2004 v Železnici. Nominováni byli i LISáci (s nominacemi také seznamují Noviny Jičinska).

Václav

Dana Beranová – Já jsem, ty jsi

(Vydáno vlastním nákladem v r. 2003 v Řehči, 1. Vydání v počtu 30 kusů.)

Útlá knížečka, která se na tento svět nerodila právě lehce, jak sama Dana přiznala na schůzce Lisu, má podle mého názoru několik slabin. Tím, že se autorka záměrně vyhnula používání interpunkce, ne vždy je poetický text plně srozumitelný a zároveň při vokální recitaci může vést ke špatné interpretaci veršů. V případě rozsáhlejšího poetického celku (např. elegie) by to mohl být opravdu problém. Taky není úplně nejlepší kombinovat texty psané hovorovým jazykem, i když je z nich cítit důraznější emocionální zabarvení, s texty psanými řečí spisovnou. Básně mají většinou existenciálně – milostný charakter, ale jsou psány střizlivými, jasně formulovanými slovy. Autorka se jen výjimečně pokusí o metaforu či nečekaný slovní obrat. Stejně tak se vyhýbá i užití některé z obvyklých básnických forem (např. sonet, balada). Občas některé verše i mírně zakolísají v rytmu a zatahá to za uši. Dužina z melounu /klouže mi po břiše/ tvé chci tě pod lampou/doznívá ve mně tiše..Zkusil bych napsat například Dužina z melounu/ klouže mi po břiše/ tvé chci tě/ve mně doznívá tiše

Nebo v básni Vinobraní Až začne vinobraní/ tvý tělo neubrání/ se milování nebylo by lépe užít spíše Až začne vinobraní/ tvý tělo se neubrání/ milování.

Někdy však Daniny rýmy působí trochu banálně a lacině, zvláště v básni Pojd' si to rozdat/ na chat/ tiše mi šeptej/ a já tě mám rád...../ chce to čas – říkej zas.....jsi super dítě – miluji tě.

A našly by se i texty, jejichž část je úplně zbytečná a vykonstruovaná takřikajíc navíc, i když vše podstatné již bylo řečeno na začátku a to včetně originální a silné pointy, což je případ básně Posouvám hranice svého věřím/ a doufám že čím dál tím víc měří. Toto samo o sobě je dostatečně silné a zbytek básně už mi prostě přijde dopsaný jaksi navíc. Podobné je to s textem Sevři mne v objetí, jehož první část je napsaná naprosto jasně a poctivě až po sloku končící slovy časem se ukáže..., zatímco v druhé části, vnímám určitou devaluaci zpočátku velmi dobře rozepsané básně, která spočívá v tom, že se autorka až trochu násilně pokouší veršovat na úkor srozumitelnosti. Za podobně násilně vložený verš, bez něž by smysl básně neutrpěl, pokládám i ten vyjádřený slovy...Netopit volnost v kádi soli obsažený v první části textu Otevřít náruč/ někdy bolí/ nebránit v letu/ sokolovi/ Let' ptáčku/ roztáhni křídla/ není jen můj/ tvůj zpěv/ tvá víra. Nechci tady však být jen a jen kritický. Myslím, že Dana dobře ví, co chce vyjádřit v momentě, kdy cítí potřebu psát, protože nemůže jinak. Myslím, že její verše se rodí z přemíry citu a lásky k druhým, k manželovi zvláště. Stejně tak lze vystopovat i její upřímný a zřejmě se dosud vyvíjející osobní vztah ke křesťanskému Bohu promísený s jistým obdivem k pohanství, s čímž souvisí i její skrytá touha po tom, aby svět a lidé v něm byli lepší, než ve skutečnosti jsou, čímž Dana trochu strádá. Básni, již

nerozumím, je text Za živa pochování/ odešli/ a přece jsou tu s námi. Snad mi jej někdy osobně vysvětlí.

Za nejzdařilejší poetické texty pak považuji : Tvé rty chutnají po víně, Já jsem – ty jsi.

Jinak osobně Daně z celého srdce přeji, aby se i nadále věnovala tomu, več věří a co jí naplňuje, čímž myslím psaní, a nedala se odradit nikým a ničím v tom, co si předsevzala a čeho se zároveň bojí a co jí zároveň nesmírně přitahuje, a co my ostatní můžeme směle nazvat zázrakem tvorby. Milan Ciler

A O TOM TO JE ...

Renáta ŠŤASTNÁ

Nedávno mi přišla esemeska a tam stála mimo jiných i tři slova , která mě v tu chvíli udělala tak hezký pocit , takové teplíčko u srdce , tak milo na duši a najednou mi problémy , které zrovna řeším , připadaly naprosto nicotné , bezvýznamné , nestojí za to , aby se člověk trápil... Ta tři slůvka mi dala novou naději , že to všechno dopadne dobře , ať už to trvá jakkoli dlouho. Stejně je to zvláštní - často každé z těch slov používáme běžně a většinu z nás ani nepřijde , že by mohly mít nějakou magickou moc. A mě doslova přimrazila k židli... Znáte to - je vám tak nijak , u srdce se to svírá a vy ani nevíte proč , není konkrétní důvod k vaší rozmrzelosti , prostě to jen stojí za starou bačkoru . A v tu chvíli se to stane - bum. Každému v takových chvílích pomáhá něco jiného. Někdo si dá frťana a svět je veselejší , někdo si dá něco ostřejšího , třeba rovnou do žíly. Mě k tomu stačí tři prostá , obyčejná , sladká , nenápadná, ale přesto velká slovíčka : MÁM TĚ RÁD ! (27.2.2003)

KOBRA

Kulturní občasník regionálních autorů

Vydává Literární spolek při Městské knihovně v Jičíně jako interní tiskovinu.

Připravil : Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Ročník 5. Číslo 2. Únor 2004 .

(15. února 2004)

www.kobra.zde.cz